

008 Kontrollikenttä

RDA-sovellusohje MARC 21 ; Suomeksi ; Svenska ; (Full)

- 008 - Informaatiokoodit – yleistä tietoa (ET)
 - 008 - Kaikki aineistot
 - mp. 06 Julkaisuaian tyyppi / Julkaisun tila
 - mp. 07-10 Julkaisuvuosi 1 ja mp. 11-14 Julkaisuvuosi 2
 - mp. 15-17 Maakoodi
 - mp. 35-37 Kieli
 - mp. 38 Muunneltu tietue
 - mp. 39 Luetteloiva organisaatio
 - 008 - (BK) Kirjat
 - mp. 23 Ilmiasu
 - mp. 24-27 Sisältö
 - 008 - (CR) Jatkuvat julkaisut
 - mp. 21 Jatkuvan julkaisun tyyppi
 - mp. 23 Ilmiasu
 - mp. 34 Kirjaukäytäntö
 - 008 - (CF) Elektroniset aineistot
 - mp. 23 Ilmiasu
 - mp. 26 Elektronisen aineiston tyyppi
 - 008 - (MP) Kartat
 - mp. 25 Kartta-aineiston tyyppi
 - mp. 29 Ilmiasu
 - 008 - (MU) Musiikki
 - mp. 18-19 Musiikinlaji
 - mp. 20 Nuottijulkaisun tyyppi
 - mp. 21 Äännet
 - mp. 22 Kohderyhmä
 - mp. 23 Ilmiasu
 - mp. 24-29 Liiteaineisto 1-6
 - mp. 30-31 Kirjallisuuslaji 1-2
 - mp. 33 Transponointi ja sovitus
 - Esimerkkejä
 - 008 - (MX) Sekalaiset aineistot
 - mp. 23 Ilmiasu
 - 008 - (VM) Visuaaliset aineistot
 - mp. 18-20 Kesto
 - mp. 22 Kohderyhmä
 - mp. 28 Virallisjulkaisu
 - mp. 29 Ilmiasu
 - mp. 33 Visuaalisen aineiston tyyppi
 - mp. 34 Menetelmä

008 - Informaatiokoodit – yleistä tietoa (ET)

008-koodit suositellaan merkittäväksi mahdollisimman tarkkaan, koska niistä on hyötyä rajauksissa, hauissa, tilastoissa, kokoelmien kartoittamisessa, myöhemmissä konversioissa jne. Tähän ohjeeseen on merkitty erikseen KITT-yhteistilaston mukaiset pakolliset merkkipaikat, mutta niiden lisäksi on suositeltavaa käyttää muitakin koodeja ohjeen mukaisesti.

008 - Kaikki aineistot

Ellei 008-koodia voida merkitä, suositellaan käytettäväksi koodia / = *ei koodattu* (täyttömerkki) mieluummin kuin tyhjää (#). MARC 21 -formaattissa sanotaan kuitenkin täyttömerkistä: Täyttömerkkiä ei saa käyttää kentän 008 merkkipaikoissa 00-05 (Luontipäivä). Sen käyttöä ei suositella myöskään merkkipaikoissa 07-10 (Julkaisuvuosi 1), 15-17 (Julkaisu-, tuotanto- tai toteuttamismaa) eikä myöskään kentän 008 ilmiasulle tarkoitettu merkkipaikassa (joko merkkipaikka 23 tai 29, riippuen aineistolajista).

mp. 06 Julkaisuaian tyyppi / Julkaisun tila

Luokittelee merkkipaikkoihin 008/07-10 (Julkaisuvuosi 1) ja 008/11-14 (Julkaisuvuosi 2) merkittävien julkaisuaikojen tyyppin. Koodi valitaan samalla, kun määritellään sopivat vuodet merkkipaikkoihin 008/07-14. Vuosiluvut vastaavat kentän 264 vaihtoehtoja.

KITT-yhteistilasto: koodi **c** = 'Jatkuva julkaisu, ilmestyy edelleen' on pakollinen.

mp. 07-10 Julkaisuvuosi 1 ja mp. 11-14 Julkaisuvuosi 2

Julkaisuvuodet merkitään kuten **MARC 21 -formaatin esimerkeissä**. Huom! Aleph-järjestelmä huomauttaa arvosta "uuuu", mutta virheilmoituksen saa ohittaa ja koodia käyttää formaatin mukaan.

mp. 15-17 Maakoodi

Käytetään aina maakoodia, ei osavaltio-koodia.

Maakoodit merkitään nykyisten valtionrajojen mukaan. Esimerkiksi Neuvostoliiton aikaan Viron alueella julkaistun teoksen maakoodiksi tulee luetteloitaessa Viron maakoodi.

mp. 35-37 Kieli

008-kielikoodi on sama kuin ensimmäinen 041-kentän a- (tai d-) osakenttä. Poikkeuksen muodostaa koodi zxx: jos tietueen 008:ssa on kielikoodi zxx (ei kielellistä sisältöä, esim. soitinmusiikki), tietueessa ei voi olla 041 a- eikä d-osakenttää. Kun kohteessa on niin paljon kieliä, ettei ole käytännöllistä luetella kaikkien kielten koodeja, voidaan käyttää koodia *mul* (Useita kieliä) - tätä ei kuitenkaan suositella. Kielikoodi *und* tarkoittaa kieltä, jota luetteloi ei kykene identifioimaan tai ihmisääntä, joka ei ole kieltä, esim. ei-kielellistä hyräilyä, joikua tai vokaliisia.

Jos aineiston kieli ei ole virallisella **MARC-kielikoodilistalla**, mutta kielelle kuitenkin löytyy (ISO-)koodi, niin merkkipaikkaan voidaan merkitä koodi '|||' (ei koodattu) ja 041-kenttään tarkempi koodi. Katso **lisäohjeista kentän 041-ohjeesta**.

Voyagerin kielirajaus tehdään kentästä 008 ja kielen sanahaku kentästä 041.

mp. 38 Muunneltu tietue

Yleensä <tyhjä> = 'ei muunneltu'

Merkkipaikka kertoo, kuinka hyvin kuvailu vastaa kuvailun kohdetta. Tyypillisesti arvona pitäisi olla <tyhjä>. Koodia voidaan hyödyntää esimerkiksi takautuvassa korjauksessa.

Esimerkki. Kokonaan translitteroitu, vaikka kuvailun kohteessa voi olla ei-latinalaisia merkkejä

008/38 = o

245 00 ‡a Cerkovnaa zizn'.

Esimerkki. "Normaali" tapaus"

008/38 = # (tyhjä = ei muunneltu)

245 00 ‡6 880-01 ‡a Arfa zlatostrunna ili pesennik".

880 00 ‡6 245-01/(N ‡a .

mp. 39 Luetteloiva organisaatio

Kansalliskirjasto merkitsee tähän # = 'Kansallisbibliografia', muut kirjastot voivat merkitä koodin c = 'Luettelointiyhteistyö'.

Huom. Käytettävä myös vastaavaa 040‡a-kirjausta!

008 - (BK) Kirjat

mp. 23 Ilmiasu

Älä käytä '|' (ei koodattu)

Huom! arvo **r** (tavanomainen painojäljenne) tarkoittaa jäljennettä, esim. valokopiota, ei varsinaista painettua julkaisua

- 008/23 = # ei mikään seuraavista, sisältää painetut julkaisut
- 008/23 = o verkkoaineisto
- 008/23 = a, b, c mikrofilmi, mikrokuultokortti, mikrokortti

KITT-yhteistilasto: Jos aineisto on verkossa, on merkittävä 007/01 = **r** (suorakäyttö, online)

Jos aineisto on mikromuodossa, on merkittävä 007/00 = **h** (mikrotallenne)

mp. 24-27 Sisältö

Sisältökoodi suositellaan merkittäväksi ainakin sanakirjoille (d), tietosanakirjoille (e), hakemistoille (i), patenteille (j), diskografioille (k), laeille (l), väitöskirjoille ja muille opinnäytteille (m), kirjallisuuskatsauksille (n), henkilö- tai yhteisöhakemistoille, matrikkeille, jäsenluetteloille (r), tilastoille (s), standardeille (u), vuosikirjoille (y) ja sarjakuville (6).

KITT-yhteistilasto: koodi **j** = 'Patentit' on pakollinen, ellei patenteilla ole omaa kokoelmaa.

008 - (CR) Jatkuvat julkaisut

mp. 21 Jatkuvan julkaisun tyyppi

KITT-yhteistilasto: koodit **m** = 'Monografiasarja' ja **n** = 'Sanomalehti' ovat pakollisia.

mp. 23 Ilmiasu

Älä käytä 'ei koodattu'

Huom! arvo **r** (tavanomainen painojäljenne) tarkoittaa jäljennettä, esim. valokopiota, ei varsinaista painettua julkaisua

- 008/23 = **#** ei mikään seuraavista, sis.painettu
- 008/23 = **o** verkkoaineisto
- 008/23 = **a, b, c** mikrofilmi, mikrokuultokortti, mikrokortti

KITT-yhteistilasto: Jos aineisto on verkossa, on merkittävä 007/01 = **r** (suorakäyttö, online)

Jos aineisto on mikromuodossa, on merkittävä 007/00 = **h** (mikrotallenne)

mp. 34 Kirjaukäytäntö

0 = Peräkkäinen kirjaus

- on perinteinen tapaus, eli nimeketieto 245-kentässä pysyy samana ja pienistä muutoksista kerrotaan 246-kentässä. Suurissa nimekemuutoksissa tehdään uusi tietue.

1 = Viimeisin kirjaus

- liittyy integroituihin/jatkuvasti päivittyviin verkkojulkaisuihin, jolloin kenttään 245 laitetaan aina viimeisin nimekemuoto ja aikaisemmat nimekkeet ilmoitetaan 247-kentässä. Aikaisemmista nimekemuodoista voidaan tehdä lisäksi huomautus 547-kenttään. Tällöin ei tarvitse tehdä uutta tietuetta, kun tiuhaan päivittyvän julkaisun nimeke muuttuu eli tietuekin on "päivittyvä/integroituva".

008 - (CF) Elektroniset aineistot

mp. 23 Ilmiasu

- 008/23 = **o** --> verkkoaineisto

KITT-yhteistilasto: Jos aineisto on verkossa, on merkittävä 007/01 = **r** (suorakäyttö, online)

mp. 26 Elektronisen aineiston tyyppi

KITT-yhteistilasto: tallennettava jos kyse jostain seuraavista:

- koodi **j** = verkossa oleva järjestelmä tai palvelu
- koodi **a** = numeerinen tiedosto
- koodi **b** = tietokoneohjelma

008 - (MP) Kartat

mp. 25 Kartta-aineiston tyyppi

KITT-yhteistilasto: koodi **e** = 'Kartasto, atlas' on pakollinen.

mp. 29 Ilmiasu

Älä käytä 'ei koodattu'

Huom! arvo **r** (tavanomainen painojäljenne) tarkoittaa jäljennettä, esim. valokopiota, ei varsinaista painettua julkaisua

- 008/29 = **#** ei mikään seuraavista, sis.painettu
- 008/29 = **o** verkkoaineisto
- 008/29 = **a, b, c** mikrofilmi, mikrokuultokortti, mikrokortti

KITT-yhteistilasto: Jos aineisto on verkossa, on merkittävä 007/01 = **r** (suorakäyttö, online)

Jos aineisto on mikromuodossa, on merkittävä 007/00 = **h** (mikrotallenne)

008 - (MU) Musiikki

mp. 18-19 Musiikinlaji

Kenttää suositellaan käytettäväksi soveltuvin osin. Ellei sopivaa koodia löydy, käytetään "||" : ei koodattu". [Lista musiikinlajeista.](#)

mp. 20 Nuottijulkaisun tyyppi

Nuottiaineistoissa valitaan sopiva arvo. Suomalaisessa kuvailussa ei käytetä arvoa "k" = laulupartituuri. Äänitteissä arvona on aina "n" = soveltumaton. [Lista nuottijulkaisutyypeistä.](#)

mp. 21 Äänet

Nuottiaineistoissa valitaan sopiva arvo, äänitteissä arvona aina "n" : soveltumaton". [Lista äänistä.](#)

mp. 22 Kohderyhmä

Kohderyhmä eritellään, kun se ilmenee aineistosta (esim. koulujen oppimateriaalit), muuten valitaan "# : tuntematon tai ei eritelty".

mp. 23 Ilmiasu

Älä käytä 'ei koodattu'

Huom! arvo **r** (tavanomainen painojäljenne) tarkoittaa jäljennettä, esim. valokopiota, ei varsinaista painettua julkaisua

- 008/23 = **#** ei mikään seuraavista, sis.painettu
- 008/23 = **o** verkkoaineisto
- 008/23 = **a, b, c** mikrofilmi, mikrokuultokortti, mikrokortti

KITT-yhteistilasto: Jos aineisto on verkossa, on merkittävä 007/01 = **r** (suorakäyttö, online)

Jos aineisto on mikromuodossa, on merkittävä 007/00 = **h** (mikrotallenne)

mp. 24-29 Liiteaineisto 1-6

Kaikki merkkipaikat koodataan. Aakkosjärjestyksessä voidaan tallentaa kuusi eri koodia, jotka ilmaisevat äänitteen, nuottikäsitteilykirjoituksen tai nuottijulkaisun liiteaineiston sisältöä. Jos tallennetaan vähemmän kuin kuusi koodia, koodit tasataan vasemmalle ja käyttämättömissä merkkipaikoissa on "# : ei liiteaineistoa".

mp. 30-31 Kirjallisuuslaji 1-2

Molemmat merkkipaikat koodataan: musiikkiäänitteissä sekä 30 että 31 "# : kohde on musiikkiäänite" ja nuottiaineistoissa vastaavasti sekä 30 että 31 "n : soveltumaton".

mp. 33 Transponointi ja sovitus

Kenttää ei tarvitse käyttää.

Esimerkkejä

NUOTTIAINEISTO

Nuottiaineistossa kontrollikentässä 008 käytetään seuraavia kaikille aineistoille yhteisiä merkkipaikkoja: 06, 07-10, 11-14, 15-17, 35-37 ja 39. Merkkipaikkaa 38 ei käytetä (= ei koodattu). Musiikkiaineistoille yhteisistä merkkipaikoista käytetään ainakin merkkipaikkoja 20 Nuottijulkaisun tyyppi, 21 Äänet, 22 Kohderyhmä, 23 Ilmiasu (r : tavanomainen painojäljenne), 24-29 Liiteaineisto 1-6 ja 30-31 Kirjallisuuslaji 1-2 (n : soveltumaton). Lisäksi voidaan käyttää merkkipaikkoja 18-19 Musiikin laji ja 33 Transponointi ja sovitus.

Esimerkki 1. Nuottiaineisto, jossa partituuri ja stemmat

merkkipaikassa 20 Nuottijulkaisun tyyppi = "a : partituuri" ja merkkipaikassa 21 Äänet = "e : soitinäänet"

Esimerkki 2. Nuottijulkaisu, jossa vain stemma tai stemmoja

merkkipaikassa 20 Nuottijulkaisun tyyppi = "z : muu" ja merkkipaikassa 21 Äänet = "e : soitinäänet"

ÄÄNITTEET

Äänitteissä kontrollikentässä 008 käytetään seuraavia kaikille aineistoille yhteisiä merkkipaikkoja: 06, 07-10, 11-14, 15-17, 35-37 ja 39. Merkkipaikkaa 38 ei käytetä (= ei koodattu). Musiikkiaineistoille yhteisistä merkkipaikoista käytetään ainakin merkkipaikkoja 20 Nuottijulkaisun tyyppi (n : soveltumaton), 21 Äänet (n : soveltumaton), 22 Kohderyhmä, 23 Ilmiasu (_ : ei mikään seuraavista), 24-29 Liiteaineisto 1-6 ja 30-31 Kirjallisuuslaji 1-2 (_ : kohde on musiikkiäänite). Lisäksi voidaan käyttää merkkipaikkoja 18-19 Musiikin laji ja 33 Transponointi ja sovitus.

008 - (MX) Sekalaiset aineistot

mp. 23 Ilmiasu

Älä käytä 'ei koodattu'

Huom! arvo **r** (tavanomainen painojäljenne) tarkoittaa jäljennettä, esim. valokopiota, ei varsinaista painettua julkaisua

- 008/23 = **#** ei mikään seuraavista, sis.painettu
- 008/23 = **o** verkkoaineisto
- 008/23 = **a, b, c** mikrofilmi, mikrokuultokortti, mikrokortti

KITT-yhteistilasto: Jos aineisto on verkossa, on merkittävä 007/01 = **r** (suorakäyttö, online)

Jos aineisto on mikromuodossa, on merkittävä 007/00 = **h** (mikrotallenne)

008 - (VM) Visuaaliset aineistot

mp. 18-20 Kesto

Merkkipaikkoja ei tarvitse käyttää_

mp. 22 Kohderyhmä_

Kohderyhmä eritellään, kun se ilmenee aineistosta (esim. koulujen oppimateriaalit), muuten valitaan "_ : tuntematon tai ei eritelty". _

mp. 28 Virallisjulkaisu

Kenttää ei käytetä musiikkiaineistossa (= ei koodattu).

mp. 29 Ilmiasu

Älä käytä 'ei koodattu'

Huom! arvo **r** (tavanomainen painojäljenne) tarkoittaa jäljennettä, esim. valokopiota, ei varsinaista painettua julkaisua

Merkkipaikan arvona "# : Ei mikään seuraavista" tai esim. CD-levylle tallennetuissa, tietokoneen käyttöä edellyttävissä musiikkivideoissa "q : paikalliskäyttöinen elektroninen tallenne" _

- 008/29 = **#** ei mikään seuraavista, sis.painettu
- 008/29 = **o** verkkoaineisto
- 008/29 = **a, b, c** mikrofilmi, mikrokuultokortti, mikrokortti

KITT-yhteistilasto: Jos aineisto on verkossa, on merkittävä 007/01 = **r** (suorakäyttö, online)

Jos aineisto on mikromuodossa, on merkittävä 007/00 = **h** (mikrotallenne)

mp. 33 Visuaalisen aineiston tyyppi_

Käytetään soveltuvaa koodia (esim. v : videotallenne, b : moniviestin).

KITT-yhteistilasto: koodit **m** = 'Elokuva' ja **v** = 'Videotallenne' ovat pakollisia.

Elokuva tarkoittaa **filminauhalla** olevaa sarjaa yksittäisiä kuvia. Kirjastoissa olevat tallenteet ovat yleisimmin videotallenteita.

mp. 34 Menetelmä

Käytetään soveltuvaa koodia. Musiikkiaineistossa ei tarvitse käyttää.

VIDEOTALLENTEET JA MONIVIESTIT

Videotallenteissa kontrollikentässä 008 käytetään seuraavia kaikille aineistoille yhteisiä merkkipaikkoja: 06, 07-10, 11-14, 15-17, 35-37 ja 39. Merkkipaikka 38 ei käytetä (= ei koodattu). Visuaalisille aineistoille ja moniviestimille yhteisistä merkkipaikoista käytetään ainakin merkkipaikkoja 22 Kohderyhmä, 29 Ilmiasu ja 33 Visuaalisen aineiston tyyppi (v : videotallenne). Muita merkkipaikkoja (18-20, 28, 34) ei yleensä käytetä musiikkiaineistossa (= ei koodattu) tai niissä käytetään kirjasto- tai tietokantakohtaisesti sovittua koodia.